

Luty 2017 r.

PROFESJA KSIĘGOWA I JEJ ROLA W WALCE Z KORUPCJĄ

Przetłumaczone przez:

CENTRUM
EDUKACJI
PIBR

Niniejszy dokument *Profesja księgowość i jej rola w walce z korupcją*, opublikowany w języku angielskim przez International Federation of Accountants (IFAC) w lutym 2017 r., został przetłumaczony na język polski przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów (PIBR) w styczniu 2018 r. i jest powielany za zgodą IFAC. Zatwierdzonym tekstem dokumentu *Profesja księgowość i jej rola w walce z korupcją* jest tekst opublikowany przez IFAC w języku angielskim.

Tekst dokumentu *Profesja księgowość i jej rola w walce z korupcją* w języku angielskim © 2017 International Federation of Accountants (IFAC). Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tekst dokumentu *Profesja księgowość i jej rola w walce z korupcją* w języku polskim © 2018 International Federation of Accountants (IFAC). Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tytuł oryginału: *The Accountancy Profession - Playing a Positive Role in Tackling Corruption* ISBN: 978-1-60815-326-8

Projekty do dyskusji, materiały do konsultacji i inne publikacje IFAC® zostały wydane przez IFAC i IFAC posiada prawa autorskie do nich.

IFAC nie ponosi odpowiedzialności za straty poniesione przez jakąkolwiek osobę, która podejmie działania lub powstrzyma się od działań na podstawie materiałów zawartych w niniejszej publikacji, niezależnie od tego, czy straty te zostały poniesione na skutek zaniedbania, czy z innych przyczyn.

Logo IFAC, 'International Federation of Accountants' oraz 'IFAC' to znaki handlowe i usługowe IFAC.

Copyright © luty 2017 r. International Federation of Accountants (IFAC). Wszelkie prawa zastrzeżone.

Odtwarzanie, zapisywanie, transmitowanie lub wykorzystywanie niniejszego dokumentu w inny podobny sposób wymaga uzyskania pisemnej zgody od IFAC. Kontakt: permissions@ifac.org.

ISBN: 978-1-60815-326-8

„Chcemy budować ramy etyczne w zawodzie księgowego, by ułatwić naszym członkom zgłaszanie przypadków oszustwa i korupcji”

– Rachel Grimes, prezes IFAC

„Korupcja to bariera dla trwałych postępów gospodarczych, politycznych i społecznych kraju, niezależnie od poziomu rozwoju... Dlatego powinniśmy dokładać wszelkich starań, by usprawniać ład zarządczy i wzmacniać wysiłki na rzecz zapobiegania korupcji, a także jej wykrywania i karania. Walka z korupcją wymaga wszechstronnych i skoordynowanych działań.”

– *Putting an End to Corruption*, („Położyć kres korupcji”), OECD

W ciągu dwóch ostatnich lat International Federation of Accountants (IFAC) zleciła niezależnemu Ośrodkowi Badań nad Gospodarką i Biznesem (Cebr) analizę danych na temat naszych członków oraz zbadanie roli zawodu księgowego w społeczeństwie.

Raport *Profesja księgową i jej rola w walce z korupcją* (ang. *The Accountancy Profession – Playing a Positive Role in Tackling Corruption*) to trzecia publikacja w tym cyklu, poświęcona znaczeniu zawodu księgowego w globalnych zmaganiach ze zjawiskiem korupcji.

Pierwszy raport, *Nexus 1: The Accountancy Profession, Behind the Numbers*, dotyczy roli profesji księgowej w rosnącej gospodarce; porównano w nim wzrost znaczenia zawodu na tle wzrostu zatrudnienia ogółem w poszczególnych regionach. Księgowy to zawód cieszący się dużym popytem, notujący systematyczny wzrost i wnoszący znaczący wkład we wszystkie obszary życia społecznego.

Drugi raport, *Nexus 2: The Accountancy Profession—A Global Value-Add*, koncentruje się na ekonomicznym znaczeniu zawodu księgowego dla światowej gospodarki i społeczeństwa.

PRZEDMOWA

Raport *Profesja księgowo i jej rola w walce z korupcją* (ang. *The Accountancy Profession – Playing a Positive Role in Tackling Corruption*) to podsumowanie badań nad pierwszoplanową rolą, jaką zawodowi księgowi – obok innych kluczowych graczy budujących gospodarkę – odgrywają w światowych zmaganiach z korupcją.

Korupcja jest jednym z najgroźniejszych i najpilniejszych wyzwań, przed jakimi stają dzisiaj obywatele na całym świecie. Korupcja podmywa fundamenty wzrostu gospodarczego, niwecząc wysiłki na rzecz zmniejszenia ubóstwa i podkopując zaufanie obywateli do biznesu, władz i rządów prawa.

Jest oczywiste, że zawodowi księgowi na całym świecie odgrywają pozytywną rolę w walce z korupcją, a ich profesjonalizm wymienia się wśród warunków koniecznych do osiągnięcia sukcesu. Zawodowi księgowi należą do grona najważniejszych uczestników życia gospodarczego stojących na pierwszej linii frontu, obok przywódców politycznych, funkcjonariuszy rządowych i przedstawicieli sektora finansowego.

W ostatnich latach obserwujemy rosnącą determinację i wiele konstruktywnych działań w światowej walce z korupcją, a w bieżącym roku 2017 ta dynamika z pewnością nie osłabnie. Jednak problem jest stary jak świat, a walka z nim wydaje się nie mieć końca.

Chcąc odnieść trwały sukces trzeba zrealizować trzy cele:

- Potrzebne jest ściśle współdziałanie wszystkich sektorów gospodarki, obejmujące przedsiębiorstwa, władze publiczne i wolne zawody, aby uchwalić jasne standardy ładu zarządczego i ochronić sygnalistów zgłaszających potencjalne lub faktyczne nieprawidłowości;
- Zważywszy na gigantyczne wydatki sektora publicznego trzeba na nowo pobudzić zainteresowanie opinii publicznej na całym świecie rzetelnymi, transparentnymi i opartymi na egzekwowaniu odpowiedzialności mechanizmami zarządzania finansami publicznymi;
- Coraz więcej krajów powinno przyjąć międzynarodowe standardy w zakresie sprawozdawczości i rewizji finansowej oraz etyki.

Nie możemy pozwolić, by dla osoby stykającej się z korupcją bezpieczniejszą alternatywą było milczenie. Jako zawodowi księgowi wykonujący zawód zaufania publicznego od dziesięcioleci wspieramy walkę z korupcją i będziemy to robić nadal.

Fayez Choudhury

Dyrektor wykonawczy IFAC

NAJWAŻNIEJSZE USTALENIA

1. **Rola biegłych księgowych w zwalczaniu korupcji rośnie, gdy ład zarządczy ma mocną strukturę.**

Zawodowi księgowi są częścią struktury, która służy do walki z korupcją, a ich wkład w zwalczanie korupcji rośnie, gdy wszystkie pozostałe części tej struktury są silniejsze. Związek pomiędzy liczbą zawodowych księgowych w całkowitej populacji osób pracujących a lepszymi wynikami w głównych globalnych miarach korupcji jest wyraźniejszy w krajach grupy G-20, a także w tych krajach, które przyjęły zgodne z międzynarodowymi zaleceniami przepisy dotyczące zwalczania zjawiska prania brudnych pieniędzy.

2. **Zawodowi księgowi odgrywają ważną i pozytywną rolę w walce z korupcją, obok innych wiodących graczy w światowej gospodarce.**

Praca zawodowych księgowych ma kluczowe znaczenie dla struktur ładu zarządczego i jest jednym z podstawowych elementów budujących transparentność, odpowiedzialność i rzędy prawa. Zaobserwowano ścisły związek między udziałem procentowym zawodowych księgowych a lepszymi wynikami w głównych globalnych miarach korupcji.

3. **Etyka zawodowa, edukacja i nadzór — będące integralną częścią zawodu księgowego — odgrywają ważną rolę w walce z korupcją.**

Podstawowymi atrybutami, które czynią księgowość zawodem o globalnym zasięgu jest jej międzynarodowy kodeks etyczny, kompleksowe wymagania edukacyjne oraz mechanizmy ciągłego monitorowania i nadzoru. Korelacja z lepszymi wynikami dotyczącymi korupcji jest trzy razy silniejsza w przypadku zawodowych księgowych dysponujących tymi atrybutami niż w przypadku osób, które uważają się za księgowych, lecz nie posiadają kwalifikacji zawodowych (na przykład w krajach, w których kwalifikacje zawodowe nie są wymagane albo w przypadku osób pełniących funkcje pomocnicze).

WYZWANIA I SZANSE

Współpraca w celu wzmocnienia ładu zarządczego i przejrzystości oraz zwalczania korupcji

Wszyscy kluczowi gracze tworzący strukturę ładu zarządczego gospodarki, w tym przedstawiciele zawodów, przedsiębiorstw i administracji rządowej, zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym, powinni współdziałać na rzecz przyjęcia jasnych standardów ładu zarządczego dla wszystkich organizacji.

Udoskonalenie rachunkowości sektora rządowego i samorządowego

Niska jakość rachunkowości w sektorze rządowym i samorządowym, w tym system rachunkowości kasowej zamiast memoriałowej, wciąż stanowi istotny problem w wielu regionach świata i wywiera negatywny wpływ na procesy decyzyjne, egzekwowanie odpowiedzialności oraz przejrzystość. Absolutnym priorytetem jest przejście na rachunkowość memoriałową oraz przyjęcie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości Sektora Publicznego™ (IPSAS™) przez wszystkie instytucje administracji rządowej i sektora publicznego.

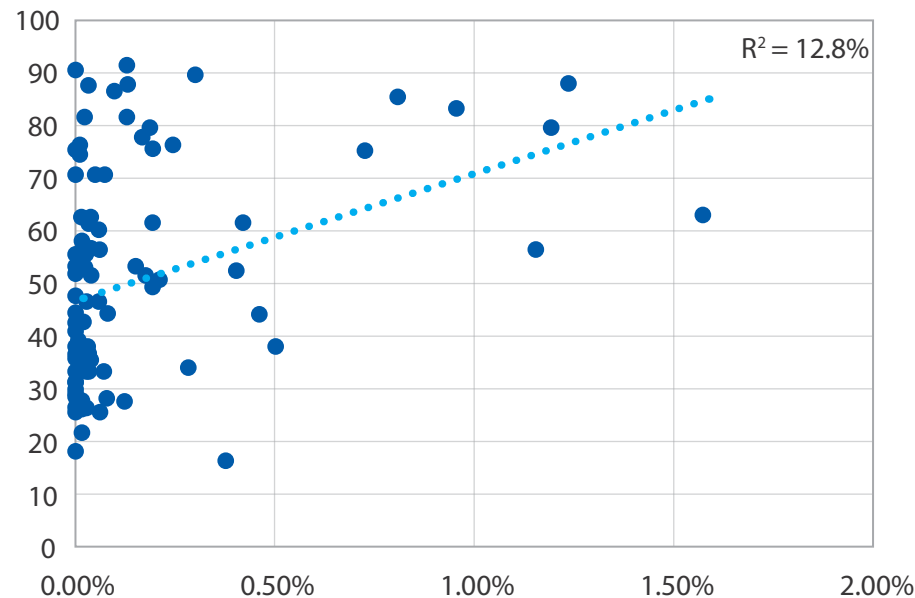
Spójne standardy międzynarodowe

W dobrze pojętym interesie publicznym leży powszechne, globalne wdrożenie wysokiej jakości międzynarodowych standardów sprawozdawczości i rewizji finansowej, a także etyki. Mowa tu o przyjęciu i wdrożeniu we wszystkich jurysdykcjach Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, Międzynarodowych Standardów Badania, wydanego przez International Ethics Standards Board for Accountants® (IESBA®) *Kodeksu Etyki dla Zawodowych Księgowych™*, a także standardów IPSAS. Standardy te są łącznikiem zapewniającym integralność zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym.

WAŻNA I POZYTYWNA ROLA

Zawodowi księgowi odgrywają ważną i pozytywną rolę w walce z korupcją, obok innych wiodących graczy w światowej gospodarce.

Korelacja wysokości wskaźnika Indeksu Percepcji Korupcji publikowanego przez organizację Transparency International z wielkością udziału procentowego (%) zawodowych księgowych w populacji pracujących

Występuje silna korelacja między odsetkiem zawodowych księgowych w populacji pracujących a lepszymi wynikami pod względem wskaźnika Indeksu Percepcji Korupcji Transparency International.¹

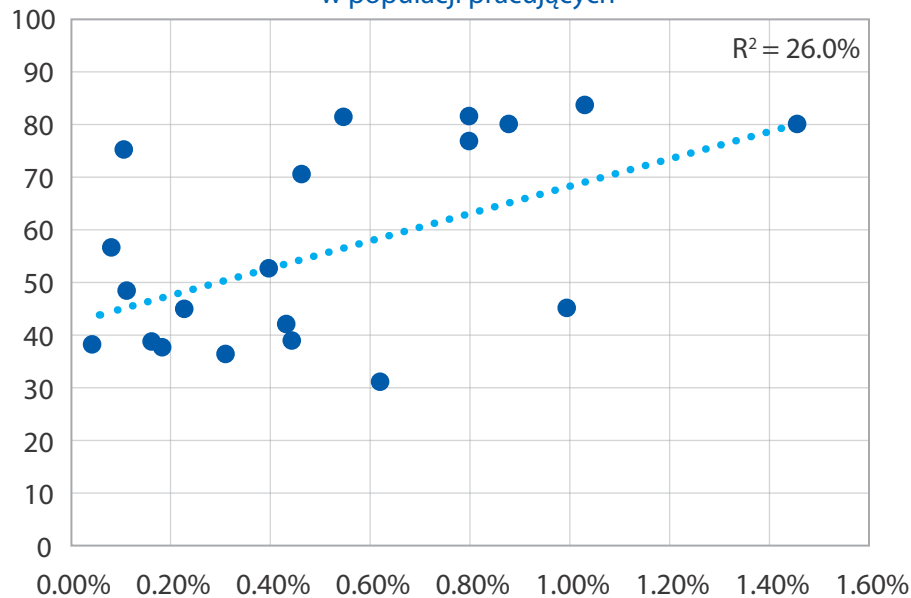
¹Odsetek członków organizacji zrzeszonych w IFAC w populacji osób pracujących wykorzystuje się jako przybliżony ekwiwalent liczby zawodowych księgowych w danym kraju.

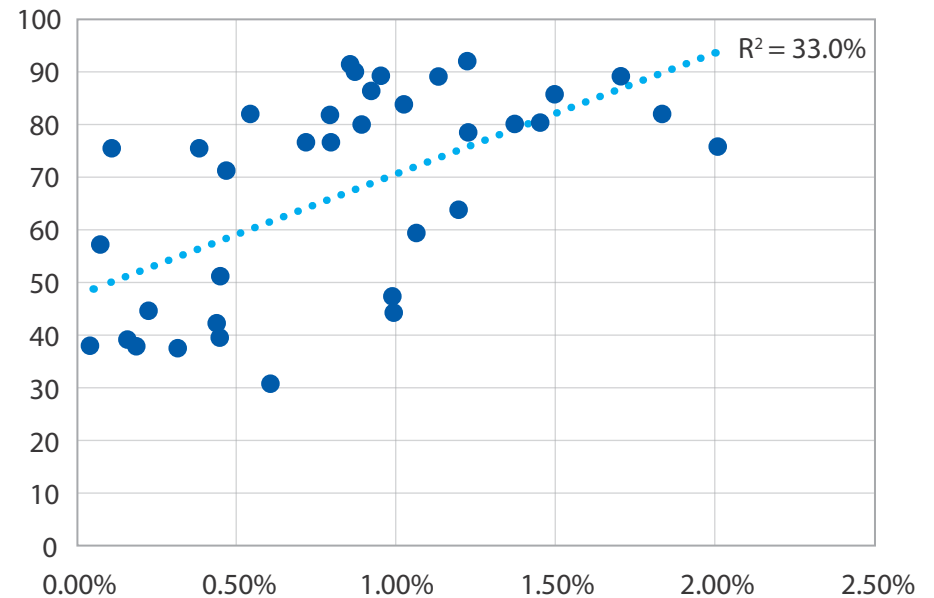
MOCNIEJSZA STRUKTURA

Rola zawodowych księgowych w zwalczaniu korupcji rośnie, gdy ład zarządczy ma mocną strukturę.

Korelacja wysokości publikowanego przez organizację Transparency International wskaźnika Indeksu Percepcji Korupcji w krajach grupy G-20 z wielkością udziału procentowego (%) zawodowych księgowych w populacji pracujących

Korelacja wysokości publikowanego przez FATF międzynarodowego wskaźnika Indeksu Percepcji Korupcji z wielkością udziału procentowego (%) biegłych księgowych w populacji

Korelacja jest nawet do trzech razy silniejsza w przypadku krajów z grupy G-20 oraz tych, które wdrożyły rekomendowane przez FATF zalecenia oraz międzynarodowe standardy dotyczące przeciwdziałania procederowi prania pieniędzy i zwalczania finansowania terroryzmu.

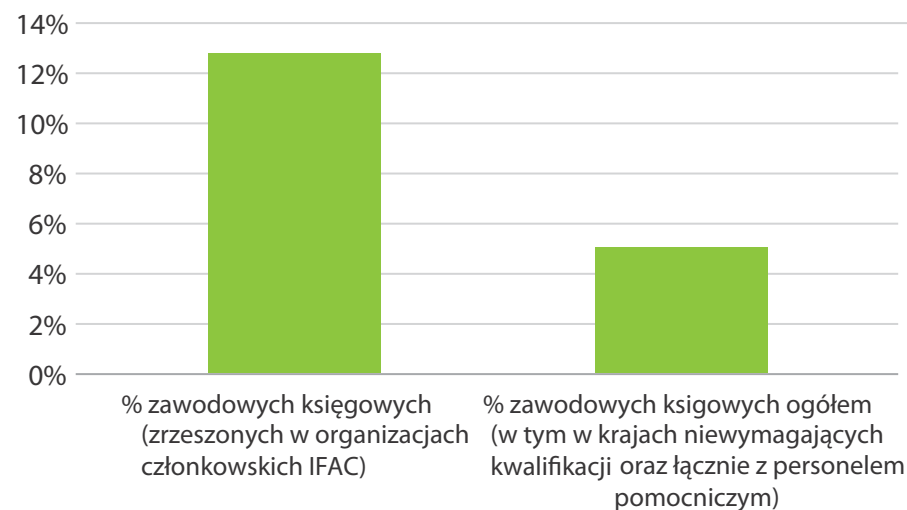
WSPÓLNE GLOBALNE PODSTAWY

Etyka zawodowa, edukacja i nadzór — będące integralną częścią zawodu księgowego — odgrywają ważną rolę w walce z korupcją

Udział procentowy zawodowych księgowych w gospodarce spełniających rygorystyczne wymagania etyczne, edukacyjne i nadzorcze daje trzy razy silniejszą korelację z lepszymi wynikami na skali międzynarodowych wskaźników korupcji niż w przypadku osób, które uważają się za księgowych, lecz nie posiadają kwalifikacji zawodowych.

Na podstawie danych z rynku pracy Cebr szacuje, że organizacje członkowskie IFAC stanowią jedną trzecią (niemal 3 miliony osób) globalnej społeczności zawodów związanych z rachunkowością, a pozostałe dwie trzecie figuruje w statystyce rynku pracy jako księgowi albo osoby pracujące w zawodach pokrewnych (więcej szczegółów na ten temat można znaleźć w raporcie Nexus 2). Są to np. osoby pracujące w krajach, gdzie nie ma wymogu posiadania kwalifikacji zawodowych księgowego albo osoby pełniące funkcje pomocnicze w księgowości.

Siła korelacji z publikowanym przez organizację Transparency International wskaźnikiem Indeksu Percepcji Korupcji

Co oznacza profesjonalizm w zawodzie księgowego?

Organizacje członkowskie IFAC to profesjonalne organizacje zrzeszające księgowych, które stosują:

- System zapewniania jakości
- Międzynarodowe Standardy Edukacyjne dla zawodowych księgowych
- Międzynarodowe Standardy Badania i standardy pokrewne
- *Kodeks etyki* dla zawodowych księgowych
- Międzynarodowe Standardy Rachunkowości Sektora Publicznego
- Środki dochodzeniowe i dyscyplinarne
- Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej

Istnieje również silna korelacja ($R^2 = 49\%$) między faktem przyjęcia globalnych wymogów etycznych i edukacyjnych oraz tych dotyczących środków dochodzeniowych i dyscyplinarnych w zawodzie księgowego a lepszymi wynikami pod względem międzynarodowych miar korupcji.

ZJEDNOCZENI W WALCE Z KORUPCJĄ

Zawodowi księgowi na całym świecie są zdecydowani walczyć z korupcją.

Wspólny front w walce z korupcją

W przededniu międzynarodowego Szczytu Antykorupcyjnego w Londynie w 2016 r., IFAC oraz działające w Wielkiej Brytanii organizacje zawodowe księgowych podpisały **oświadczenie potępiające korupcję**.

Przekupstwo i korupcja stanowią poważne zagrożenia dla wzrostu gospodarczego, środków utrzymania i społeczeństwa obywatelskiego na całym świecie.

Organizacje zawodowe od wielu lat współpracują z rządami, regulatorami, organami ścigania i międzynarodowymi podmiotami i wspierają swoich członków w walce z przekupstwem, korupcją, oszustwami podatkowymi, praniem pieniędzy i finansowaniem międzynarodowego terroryzmu. Będziemy kontynuować te działania i dążyć do promowania krajowej i międzynarodowej współpracy oraz usprawniania systemów monitorowania i egzekwowania prawa.

Potępimy korupcję i ubolewamy nad jej szkodliwymi konsekwencjami; angażujemy się w działania szkoleniowe i edukacyjne; a także wspieramy przedstawicieli zawodów w przestrzeganiu najwyższych standardów etyki i uczciwości.

Wiemy, że przestępcy próbują nadużywać usług świadczonych przez naszych członków w celu prania pieniędzy pozyskanych w wyniku korupcji i jesteśmy zdeterminowani zapewnić naszym członkom niezbędne narzędzia, by mogli takie próby udaremnić.

Tworzymy wspólny front walki z korupcją we wszystkich jej przejawach i chcemy się dzielić posiadaną wiedzą, umiejętnościami i informacjami z innymi przedstawicielami zawodu oraz wszystkimi organizacjami walczącymi w tej słusznej sprawie.

Wsparcie dla społeczności międzynarodowej

Podczas **antykorupcyjnego spotkania ministrów państw OECD**, które odbyło się w marcu 2016 r., ówczesna prezes IFAC Olivia Kirtley mówiła o coraz bardziej złożonym świecie pełnym wzajemnych powiązań, w którym walka z przekupstwem i korupcją wymaga ścisłej współpracy i zaangażowania ze strony sektora prywatnego i publicznego, a także organów regulacyjnych.

Zawodowi księgowi na całym świecie wezwali przywódców państw grupy G-20 wybierających się na szczyt w 2016 roku do działań na rzecz większego zaufania i uczciwości, wzmocnienia ładu zarządczego w biznesie i sferze publicznej, a także budowy spójnego i opartego na współdziałaniu globalnego otoczenia regulacyjnego.

ZJEDNOCZENI W WALCE Z KORUPCJĄ

Accountability. Now.

Accountability. Now. to kampania na rzecz zaostreżenia standardów informacyjnych sektora publicznego w skali globu. Kampania ma być katalizatorem zmian i zachęcać rządy do wejścia na ścieżkę prowadzącą do drogę przyjęcia sprawozdawczości finansowej zgodnej z międzynarodowymi standardami.

Na kampanię składają się następujące inicjatywy:

- Tworzenie globalnej koalicji skupiającej organizacje opowiadające się za większą przejrzystością i odpowiedzialnością za decyzje podejmowane w sektorze publicznym.
- Budowa świadomości rządów nieprzekonanych do nieuchronności zmian poprzez podkreślanie korzyści płynących z rzetelnej sprawozdawczości finansowej
- Zacieśnianie partnerskiej współpracy na rzecz zmian poprzez budowę sojuszy składających się z głównych interesariuszy z sektora publicznego i motywowanie ich do podjęcia działań mających na celu poprawę jakości informacji finansowych w sektorze publicznym.
- Rozwijanie potencjału na szczeblu krajowym poprzez relacje z lokalnymi stowarzyszeniami księgowych i wsparcie w sformowaniu zespołu świetnie wyszkolonych zawodowych księgowych do współpracy z administracją rządową przy wprowadzaniu potrzebnych zmian.

Międzynarodowy dialog na rzecz bardziej efektywnych regulacji i przywrócenia zaufania na linii biznes – administracja publiczna

W roku 2015 i 2016 IFAC zorganizowała dwa spotkania **okrągłego stołu** poświęcone promowaniu zharmonizowanych, globalnych regulacji wysokiej jakości z myślą o światowym wzroście gospodarczym i skuteczniejszej walce z problemami, w tym z korupcją. W dyskusji uczestniczyli funkcjonariusze wysokiego szczebla i eksperci merytoryczni z urzędów regulacyjnych, przedstawiciele rynków finansowych, administracji rządowej, pracownicy wyższych uczelni, spółek giełdowych i funduszy inwestycyjnych, a także przedstawiciele zawodów związanych z rachunkowością.

W lipcu 2016 r. w Londynie zorganizowano dyskusję w gronie ponad 60 ekspertów na temat zharmonizowanych globalnych regulacji wysokiej jakości z myślą o światowym wzroście gospodarczym i skuteczniejszej walce z problemami, w tym z korupcją.

Wzmocnienie Kodeksu etyki dla zawodowych księgowych

W lipcu 2016 r. IESBA opublikowała **nowy standard** opisujący ramy i dający wskazówki, jak powinien postąpić zawodowy księgowy w przypadku podejrzenia, że klient lub pracodawca mógł dopuścić się czynu bezprawnego z tytułu niezgodności z przepisami prawa i regulacjami lub NOCLAR.

Silniejsze organizacje, sprawniejsza gospodarka

@IFAC_Update

IFAC

InternationalFederationOfAccountants

International Federation of Accountants
529 Fifth Avenue
New York, NY 10017
USA
T +1 212 286 9344
www.ifac.org